

Tartalomjegyzék

Kérjük, kattintson a linkekkel ellátott címekre!

A Körúti Könyvtár avatója	591-592
A termikelő madarak taníthatják a jövő vitorlázó drónjait	592-594
Annyi a legszuperebbül Rubik-kockázó robotnak	594-595
Biztonságos hibrid munkahelyeket akar? Vegyen fel minél több női alkalmazottat!	595-596
Úgy néz ki, tényleg új gép kellhet a Win11-hez	597-598
A férfiak számára fontosabb a tiszta beszéd	598-599
A Google vezeti a brüsszeli lobbizási listát	599
A Windows 11 alapértelmezett böngészőjévé tehető a Firefox	600
Elárverezik az első smiley-t	600-601
Globális szabvánnyá válhat az európai mesterséges intelligencia törvény	601-602
Kitüntetett könyvtárosok - Állami kitüntéseket és miniszteri kulturális díjakat adtak át	602
Kulturális intézmények költségvetési támogatása	602
Lakcímhöz kötött mobilcsomagot vezet be a Telenor otthoni használatra	603

A Körúti Könyvtár avatója

2021. augusztus 30-án 11 órakor Gy. Németh Erzsébet főpolgármester-helyettes asszony és dr. Fodor Péter főigazgató úr felavatta a VI. ker. Teréz krt. 2-4. szám alatti könyvtárat.

Az eseményen köszöntőt mondott Miyazaki Jun VI. kerület Terézváros Önkormányzatának alpolgármestere, verset mondott Mészáros Károly színművész.

Az avatás után a meghívott vendégek Szabó György Munkácsy-díjas szobrászművész kiállítását tekinthették meg a könyvtár rendezvénytermében.

Fotók: FSZEK

Válogatta: Fonyó Istvánné

Forrás: <https://fszek.hu>

A könyvtár ünnepélyes átadásán készült fényképek (galéria)

A termikelő madarak taníthatják a jövő vitorlázó drónjait

Az ember mindig sokat tanult az állatoktól, és valószínűleg a mesterséges intelligenciának is van mit tanulnia tőlük. A robotrepülőgépek például rengeteg energiát takaríthatnának meg, ha ki tudnák használni a felfelé haladó légáramlatokat, ami a madaraknak a kisujjukban van (bár nincs feltétlenül kisujjuk). Az MTA-ELTE Lendület Csoportos Viselkedés Kutatócsoport munkatársai éppen ezzel foglalkoznak: az állatok csoportos viselkedésének mechanizmusait kutatják a legmodernebb technológiák segítségével, majd a megszerzett tudást igyekeznek beépíteni a még modernebb technológiákba.

Sok állat együtt jóval összetettebb problémák megoldására is képes, mint amit az egyedek képességeinek egyszerű összeadása alapján várnánk. Az igazán sok egyedből álló csoportok viselkedése azonban a klasszikus etológiai módszerekkel igen nehézkesen vizsgálható. Viszont a fizika, a statisztikus fizika és a legmodernebb számítástechnikai eljárások megoldást kínálhatnak e problémára, hiszen segítségével ma már egészen élethűen és számos faktort egyszerre értékelve lehet modellezni a teljes csoport viselkedését, illetve a környezeti tényezők változását.

Ezzel foglalkozik Nagy Máté, az ELTE Biológiai Fizika Tanszék tudományos munkatársa, az MTA-ELTE Lendület Csoportos Viselkedés Kutatócsoport vezetője. A kutató a Max Planck Ornitológiai Intézetből tért haza, hogy részben továbbra is madarakon kutassa a csoportos viselkedés mechanizmusait, illetve azt, hogy e tudást hogyan lehetne beépíteni autonóm eszközök, például robotrepülő algoritmusába. A kutatócsoport szorosan együttműködik a Max Planck Állatviselkedési Intézettel, az Oxfordi Egyetemmel és az ELTE több más tanszékével is.

„A klasszikus etológiai módszereket igyekszünk automatizálni, és az így begyűjtött nagyon nagy mennyiségű adatot próbáljuk újszerű módon elemezni és értelmezni. E célok eléréséhez gyakran új módszereket kell fejlesztenünk, hiszen itt nagy adat (big data) típusú feladatokkal állunk szemben – mondja Nagy Máté. – Az állatcsoportok problémamegoldásaiból akár mi, emberek is tanulhatunk. Hiszen számos olyan köznapi probléma adódhat, amelyben kérdés, hogy azok a mechanizmusok,

Forrás: MTA-ELTE Lendület Csoportos Viselkedés Kutatócsoport / C. Ziegler

amelyek néhány fős csoportokban jól működnek, vajon hatékonyak-e nagy csoportok esetében is.”

Kérdés például, hogy az új viselkedésnek az egyedek szintjén is meg kell-e jelennie ahhoz, hogy a csoport optimálisan működjön, illetve hogy egyáltalán optimálisnak tekinthető-e a csoport működése. Vagyis hogy az egyedek közötti lokális viselkedési szabályok hogyan eredményezik az egész csoportra jellemző működést. Ebben az a csodálatos, hogy

egészen egyszerű lokális szabályok révén a csoport szintjén olyan bonyolult viselkedések alakulhatnak ki, amelyekről az egyedek nem is tudnak, illetve amelyeket esélyük sem lenne megérteni.

Jó példa erre a hangyák várépítése. Bár nem létezik egy „tervezőhangya”, amely átlátná az egész folyamatot, és felelős lenne a többi hangya irányításáért, a boly együttműködése révén mégis egészen komplex építményeket képesek emelni, szelőlőző rendszerrel, különböző funkciókra optimalizált helyiségekkel. Hasonló csoportos megoldásokkal találunk gyakran hatékony útvonalat a madárrajok, illetve koordináltan lennek rá a termikekre, a felfelé irányuló légáramlatokra is. A Max Planck Intézetel való együttműködés révén több száz vadon élő golyára is erősítették adatrögzítő eszközöket, amelyek folyamatosan gyűjtik az adatokat.

„A Lendület-pályázaton belül az egyik legfőbb célkitűzésünk a madarak csoportos termikelésének (vagyis siklórepülésének) a vizsgálata. Miközben a vonuló madarak akár több ezer kilométert repülnek egy költözés során, a felszálló termikeket használják arra, hogy magasságot nyerjenek, majd siklóssal, szárnycsapások nélkül maradhassanak a levegőben – folytatja Nagy Máté. – A termikelés érdekességét az adja, hogy fizikusszemmel nézve a levegő sokdimenziós áramlasi térnek tekinthető, amely időben is változik, és fluktuációkat tartalmaz. Ebben a közegben repülnek az egyes madarak, amelyek egymás figyelésével információt nyerhetnek erről a komplex környezetről. Egyik fő kérdésünk, hogy ezt hogyan érik el, és a tőlük nyerhető adatok segítségével hogyan tudjuk modellezni nagy felbontásban a légköri feláramlások szerkezetét és felépítését.”

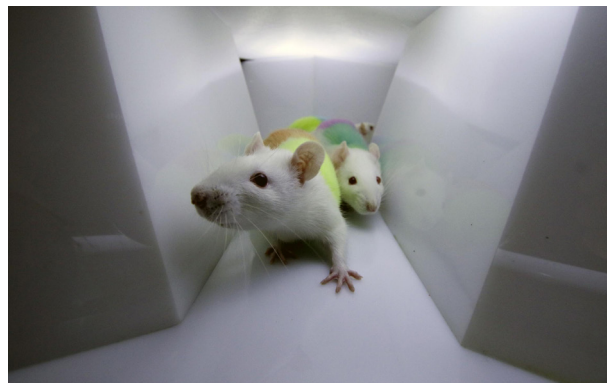
A termikek leegyszerűsítő modellje szerint e felszálló meglevegő-áramlatok emelkedő füstoszlopként működnek. A valóságban azonban a termikeken belül rendkívül összetett folyamatok zajlanak, amelyeket a madarak rutinszerűen berepül-

nek, és viselkedésüket e körülményekhez optimalizálják. Az eltérő magasságokban fújó különböző irányú szelek eltolják a termiket oldalirányba. Ehhez a madaraknak is alkalmazkodniuk kell, illetve a termiken belüli elhelyezkedésétől is függ az emelkedés hatékonysága. Vagyis a madárnak a környezeti ingerekhez igazodva folyamatosan módosítania kell a viselkedését. Ezt teheti a saját maga által érzékelt fizikai ingerek alapján, de ha figyel a csoportban repülő társai viselkedését, abból is értékes információt nyerhet.

Persze minden madárnak meg kell találnia az egyensúlyt a társak másolása és az egyéni döntések között. Egyik véglet sem jó: ha minden madár a szomszédját követi, akkor az egész csoport pont annyira okos, mint az az egy, amelyiket a többi követi áttételesen. Az sem jó, ha mindenki a saját feje után megy, hiszen akkor nem tudják kihasználni a csoportos életből fakadó információk előnyöket.

A kutatócsoport a madarak – és más kontextusban a patkányok – csoportos viselkedésénél is azt találta, hogy egyensúly áll be az egyéni választás és a társak döntésének utánzása között.

Nagy Máté elmondta, hogy bár a patkányokat, illetve az ő labirintusban való keresésüket a viselkedéskutatás kezdete óta vizsgálják, előttük senki sem végzett kísérleteket a csoportos keresőviselkedésükkel kapcsolatban. Ez annál inkább meglepő, mert természetes körülmények között a patkányok csoportban élnek, és így kutatnak élelem után. A kísérletben azt látták, hogy amikor a patkányok összefutnak a kereszteződésekben, akkor bár úgy tűnik, hogy egymásról tudomást sem véve véletlenszerűen cikáznak ide-oda (vagyis egyéni feltér-

Patkányok a labirintusban
Forrás: MTA-ELTE Lendület Csoportos Viselkedés
Kutatócsoport / Palatitz Péter

képező viselkedést folytatnak), valójában nem ez történik. A statisztikai elemzés során kiderült, hogy a patkány önmagában is hatékony keresési stratégiát követ (emlékszik például a már meglátogatott elágazódásokra), de emellett a társait is figyeli, és az elhelyezkedésük függvényében választ irányt egy útelágazásnál.

Vagyis a kutatócsoport vizsgálatai egyszerre tárták fel a csoportos keresés, illetve repülés mechanizmusait, és a termikek belső szerkezetéről is bővíthetik a tudásunkat. Harmadsorban pedig a vizsgálatok alkalmazott ágaként a feltárt viselkedési szabályokat esetleg később robotrepülők algoritmusába is be lehet építeni. Ezáltal a vitorlázó drónok elméletben ugyanúgy hasznosíthatnák a termikeket, mint a madarak, vagyis csökkenne az energiafelhasználásuk, és sokkal tovább a levegőben tudnának maradni. Vannak madarak, amelyek kikelésük után szinte azonnal a levegőbe emelkednek, és kis túlzással vitorlázva, szárnycsapás nélkül lebegve élnek az

életüket. Ez azonban még odébb van, hiszen a termikek belső szerkezete elképesztően komplex, nehezen modellezhető, és ezért az algoritmust is nehéz felkészíteni rájuk. A madarak viszont kitűnően megoldják ezt a feladatot, így elleshetjük az ő trükkjeiket.

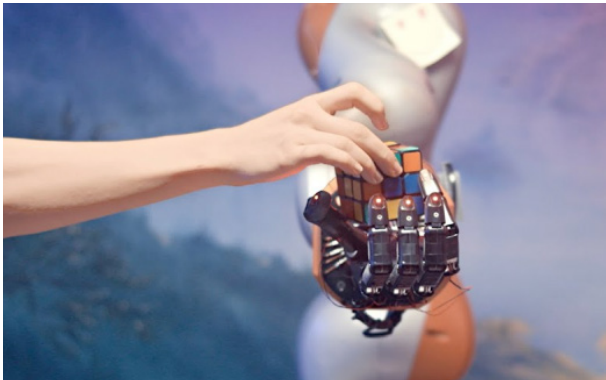
„A madaraktól származó adatokból olyan szimulációt igyekszünk létrehozni, amelyben a szimulált robotrepülő önvezető algoritmus a meg tudja tanulni, hogy hogyan tudja felismerni és a leghatékonyabban használni a termikeket. Ezáltal már viszonylag jól működő önvezérlő rendszert tudunk kipróbálni később a valóságban – mondja a kutatócsoport-vezető. – Ennek megvan a kockázata, hiszen hibás döntés esetén lezuhanhat a vitorlázógép. A robotrepülő akár megfigyelhetné a környezetében repülő madarakat, és az ő viselkedésükből meríthetne információt a termikről.”

Válogatta: Fonyó Istvánné

Forrás: <https://mta.hu>

Annyi a legszuperebbül Rubik-kockázó robotnak

Az OpenAI már egy éve eltemette szép csendben. Kimúlását a közelmúltban az egyik alapító is elismerte.

Két éve dagadhatott büszke magyar mellénykénk, mert ismét a modern technológia fősodrába kerültünk – ha nem is úgy. Az OpenAI 2019 októberében jelentette be azt a neurális hálózatokkal működtetett robotkezet, amely képes volt villámgyorsan kirakni a Rubik-kockát. A kunszt egyébként nem a gyorsasága volt (léteznek nála sokkal gyorsabb versenyzők), hanem hogy a kirakáshoz elő sem kellett vennie a másik (amúgy nem is létező) kezét.

Sajnos a projekt kérészetűnek bizonyult. A közelmúltban derült ki, hogy az OpenAI, illetve a fejlesztésekre létrehozott cége szép csendben kinyírta a projektet.

Ez önmagában nem meglepő: projektek jönnek-mennek, némelyik (jellemzően a kisebb hányad) célba is ér. Ez az eset azonban nem csak a projekt-karrier általános példatárát gazdagítja.

A robotika költséges játék

Az OpenAI egyik alapítója, Wojciech Zaremba egy podcast-beszélgetésben árulta el: a remek eredmények világgá kürtölésének egyéves évfordulója alkalmából végül szélnek eresztették a fejlesztőgárdát. Mégpedig azért, mert nem volt elég adatuk, így a robotikai fejlesztéseik nem is haladtak elég gyorsan. Ezáltal azonban ez a fejlesztési irányvonal túlságosan nagy energiákat vont el a legfontosabb céltól, az általános mesterséges intelligencia (MI) fejlesztésétől.

Pedig korábban láttak a robotikában lehetőséget. 2017-ben még egy nyílt forráskódú, **robotikai szimulációs környezetet** is létrehozta. Úgy látszik azonban, hogy ezen a területen egyelőre az adathiány komoly akadálya annak, hogy ebből az irányból lehessen közelíteni az általános MI-hez. Az OpenAI alapítója a már idézett podcastban azt mondta, hogy jobban hisznek a megerősítő tanulásban (nem lekódoznak a fejlődés irányát, hanem visszacsatolás révén tanul az algoritmus), és egyelőre úgy tűnik, abban sokkal jobb eredményeket is tudnak elérni.

Kicsit a miénk is, és videón még talán sokáig gyönyörködhetünk benne

Mint *Andrew Ng* MI-szakértő írja, a döntés mögötte az MI-alapú robotika általános problémája húzódik meg. Hozza is a példákat: a Honda már 2018-ban bezárta robotikai leányvállalatát, az Asimót, amit általános célú „humanoid” robotnak szánt, és energiáit inkább céleszközök (célrobotok) fejlesztésére fordítja. Szintén bezárt a bostoni székhelyű Rethink Robotics, amely a dán Universal Robotsszal emberekkel együttműködő robotokat, ún. cobotokat fejlesztett, csak míg a dán vállalat elsősorban gyártóipari nagyvállalatok igényeit igyekszik kielégíteni, a Rethink egy általánosabb célú és a kkv-kat kiszolgálni képes irányban gon-

dolkodott. A fejlesztési költségek azonban annyira elszálltak, hogy végül a céget bezárták, szabadalmait értékesítették (pl. az Universal Robotsnak).

De ugyanilyen válságjelenség Andrew Ng szerint az is, hogy a látványos kutyaszerű és humanoid robotjairól ismert Boston Robotics már a sokadik tulajdonosánál tart. A **Google 2013-tól** négy évig küzdött vele, aztán jött a minden zaftos technológiai cégre lecsapó **SoftBank**, majd idén nyártól a **Hyundai sétáltathatja a robotkutyákat**. Azt azonban nem tudni, hogy hosszabb távon megmarad-e a jelenlegi fejlesztési irány, vagy a Hyundai felhasználja a Boston Dynamics eredményeit az ipari robotjaihoz.

Azok a falánk algoritmusok!

Adrew Ng szerint ezek a történetek az MI-algoritmusok elképesztő adatészségére hívják fel a figyelmet. Az pedig, hogy még egy robotflotta sem képes elegendő adatot termelni a fejlesztésekhez, rámutat, milyen távol vagyunk az általános MI-től. Mint Ng írja, egy csecsemőnek csupán egy testnyi adat elegendő ahhoz, hogy tanuljon.

Válogatta: *Fonyó Istvánné*

Forrás: <https://bitport.hu>

Biztonságos hibrid munkahelyeket akar? Vegyen fel minél több női alkalmazottat!

A férfi alkalmazottak sokkal több kockázatos tevékenységet folytatnak a neten, mint a nők. És ezen a házirendek nem segítenek.

Érdekes problémára hívja fel a figyelmet egy kutatás: egyértelműen összefüggés van az alkalmazottak biztonságtudatossága és neme között. És hogy miért érdekes ez? Mert a pandémia hatására egyre

több vállalat tervezi a hibrid, azaz az otthoni és az irodai munkavégzést vegyítő munkakörnyezet állandósítását, ami felértékeli a biztonságtudatosság szerepét az IT-biztonságban, írja a kutatásról készített összefoglalójában a **SecurityWeek**. (Júniusban a **Bitporton cikksorozat**ot szenteltünk a témának.)

Az IT-biztonságért felelős csapatoknak ki kell terjeszteniük a védelmet az akár ellenséges környezetben működő távoli személyi eszközökre is. Erre vannak kiváló termékek, és persze ott van a cégekre szabott házirend is. Ám nincs az az erős védvonal, amit a leleményes felhasználók akar-

va-akaratlanul ne tudnának kicselezni. Egy fiatal amerikai startup, a biztonságtudatossági képzésekre szakosodott SecurityAdvisor készített egy [felmérést \(PDF\)](#), amiben az alkalmazottak hibrid környezetben jellemző viselkedését térképezte fel.

Több mint húsz országra kiterjedően elemezték azokat a rosszindulatú e-maileket, veszélyes szoftvereket és webhelyeket, melyekkel az alkalmazottak (a kezdőktől a C szintű vezetőkig) kapcsolatba kerültek. Ez alapján öt magas kockázatú tevékenységet azonosítottak: a sikertelen hitelesítést; az adathalász emailekre kattintást; adware-ek és kémprogramok telepítését; a P2P szoftverek és saját VPN-ek használatát; végül, de nem utolsósorban a kalóz tartalmak streamingjét.

Sikertelen azonosítás mint kockázat?!

Mindezek közül talán a multifaktoros hitelesítés (MFA – Multi Factor Authentication) listára kerülése a legérdekesebb. Elvileg ugyanis ez csak azt bizonyítaná, hogy a hozzáférés-szabályozás jól működik. Csakhogy ez nem teljesen igaz, hiszen olyan esetekben hiúsul meg a hozzáférés, amikor az adott személynek van jogosultsága az adott vállalati erőforrások használatára. Ha ebben a rendszer nem következetes, az fölöslegesen terheli le a biztonsági csapatot, ráadásul megnehezíti az emberi hiba és a valóban rosszindulatú tevékenység megkülönböztetését. A kutatás szerint az otthonról dolgozók fele havonta legalább egyszer elhasal az MFA-n.

Konkrétabb fenyegetést jelentenek az adathalász levelek. A vállalati spamszűrők jellemzően ezek 1 százalékát nem ismerik fel, így száz spamből legalább egy el is jut az alkalmazott postafiókjába. Ez a vizsgált körben alkalmazottanként átlagosan havi öt levelet jelent, melynek 8 százalékára kattintanak is. Ez már egy néhány száz fős szervezet esetében is elég komoly kockázati tényező lehet.

Az alkalmazottak 3–4 százaléka telepít a gépére nem megbízható forrásból szoftvereket. Ezek a szoftverek általában a hivatalos úton beszerzett prog-

ramoknál nagyobb valószínűséggel tartalmaznak veszélyes kódot (adware, kémprogram stb.). Az alkalmazottak mintegy 5 százaléka telepít peer-to-peer alkalmazásokat (pl. BitTorrent) és valamilyen saját beszerzésű VPN-t, hogy hozzáférjen földrajzilag korlátozott elérésű médiatartalmakhoz. A Security Advisor szerint ez utóbbi alkalmazások 38 százaléka rosszindulatú kódot tartalmaz, ráadásul az ilyen programok 82 százaléka hozzáférhet a felhasználó adataihoz.

Az alkalmazottak egy százaléka előszeretettel néz kalóz médiatartalmakat is (Putlocker, VidCloud stb.), ahonnan szintén könnyű begyűjteni gyanús-veszélyes kódokat.

Felső vezetők, férfiak, nők...

Az elemzés szerint a felső vezetők általában inkább ki vannak téve a célzott kibertámadásoknak, mint az átlagos alkalmazottak: például kb. ötvenszer gyakrabban szenvednek el adathalász jellegű támadásokat.

Ami pedig a fentebb felsorolt kockázatos tevékenységeket illeti, abban főleg a férfiak jeleskednek: a szándékos vagy figyelmetlenségből elkövetett kockázatos tevékenységeknek kevesebb mint a negyede (24 százalék) köthető a női alkalmazottakhoz. Ezt csak részben magyarázza a mintában a férfiak magasabb aránya (a teljes mintában 58 százaléka volt férfiak aránya). A női alkalmazottak jellemzően szabálykövetőbbek és kockázatkérülőbbek, mint a férfiak. Ez azonban nem valamilyen genetikai kód következménye, hanem tanulás eredménye. Azaz a férfiak is elsajátíthatják a biztonságtudatosabb viselkedést.

Válogatta: *Fonyó Istvánné*

Forrás: <https://bitport.hu>

Úgy néz ki, tényleg új gép kellhet a Win11-hez

A szigorú rendszerkövetelmények miatt sokakat még úgy is vásárlásra kényszeríthet az idén érkező új operációs rendszer, hogy Redmond a bejelentés óta tett némi engedményt.

Még ki sem adták, de máris viharos, kacskaringós utat járt be a Microsoft nemrégiben bejelentett és hamarosan debütáló új operációs rendszere. A Windows 11 beharangozása PR-szempontból meglehetősen katasztrofálisra sikeredett, mivel a rendszerkövetelmények ellenőrzésére szolgáló oldal **valamirevaló tájékoztatás nélkül kaszálta el** a legtöbb felhasználó gépét, ami érthető felzúdulást váltott ki.

A történet innentől kezdve több kanyart is vett, de – legalábbis egyelőre – úgy tűnik, Redmond némi engedmény ellenére is tartja magát ahhoz az elképzeléshez, hogy szinte kizárólag a legújabb generációt képviselő processzorokra szállítja majd automatikusan a Win11-et.

Úgy volt, hogy mégis, de inkább mégsem

A múlt hét végén felcsillant némi reménysugár a régebbi számítógépek tulajdonosai számára azzal, hogy sajtóhírek szerint a cég nem fogja megakadályozni a teszten elhasalt eszközökre az új operációs rendszer telepítését. Igaz, a procedura némi technikai felkészültséget igényel, mivel ebben az esetben a hivatalos automatikus telepítő alkalmazás helyett a felhasználónak magának kell letöltenie és manuálisan telepítenie az ISO állományt.

Aztán nem sokkal később még ez a kiskapu is sokkal kisebbé vált azzal, hogy a vállalat **gyorsan kiegészítette** a lapokban megjelent értesüléseket azzal, hogy ugyan valóban nem gátolja meg a Windows 11 régebbi rendszerekre történő kézi telepítését, ám mindez nem jelenti azt, hogy ezek a gépek a későbbiekben bármiféle frissítést kapnának a vállalat egyébként önjáróan dolgozó update programjában.

Mivel a témáról bővebben nem kívánt nyilatkozni a Microsoft, így egyelőre csak vélelmezni lehet, hogy ezzel a taktikai húzással igyekeznek a cég mindenkit eltántorítani attól, hogy megfelelő hardveres háttér hiányában használja új operációs rendszerét. Az esetlegesen később megjelenő új funkciók nélkül sokan bizonyosan ellennének (vagy amire szükségük van, maguk telepítenék), ám ha a rendszer védelmét biztosító biztonsági csomagok nem érkeznek meg automatikusan, az már komolyabb rizikót jelent.

Apró engedmények

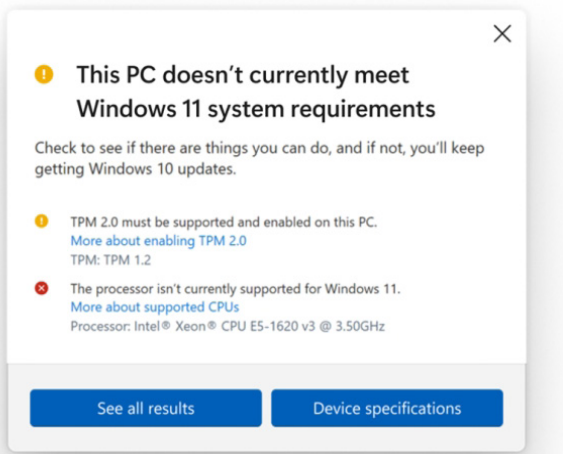
A rendszerkövetelményekkel kapcsolatban a vállalat múlt pénteken egy friss **blogbejegyzésben** próbálta valamennyire tisztázni a szituációt, ám a hosszabb írás elolvasása után sem maradunk kérdőjelek nélkül. Ami biztos, hogy az elmúlt hetekben a cég szakemberei a gyártókkal közösen tesztelték, hogy az eredetileg 8. generációs Intel processzorokkal (valamint az AMD Zen 2 és a Qualcomm 7-es és 8-as sorozata által) megugorható hardveres követelményeket ki lehet-e bővíteni „lefelé”.

A vizsgálatok alapján a támogatható kategóriába került néhány korábbi tervezésű CPU. Ide tartozik az Intel Core X és Xeon W sorozata, illetve a megfelelően modern driverekkel rendelkező Core 7820HQ-val szerelt gépek. A redmondiak összedugták a fejüket az AMD mérnökeivel is, ám ebben az esetben végül arra jutottak, nem bővítik ki a kört az első generációs Zen processzorokkal.

Egészségesebb lesz a Health Check

A poszt kitér a rosszlelkű Health Checkkel kapcsolatos változtatásokra is. A rendszerkövetelmények ellenőrzésére szolgáló alkalmazást elég hamar deaktiválni kellett, mivel a cégre kritikák áradata zúdult azért, mert a nagy tömegben produkált negatív teszteredményekkel mindenféle kiegészítő információ, tájékoztató nélkül kellett a felhasználóknak szembesülnie.

Az új Health Check már azt is megmondja, hogy pontosan mi a gond

A vállalat most azt ígéri, hogy a peremfeltételek fentebb említett engedményeivel bővített, a nagyközönség számára néhány héten belül újra élesedő alkalmazásban már nem csak az lesz világos, hogy a specifikáció mely pontjain bukott el az adott rendszer, hanem ezzel kapcsolatban még segítő linkeket is elhelyeznek, amelyeken keresztül további tájékoztatást kaphatnak az érdeklődők.

Válogatta: Fonyó Istvánné

Forrás: <https://bitport.hu>

A férfiak számára fontosabb a tiszta beszéd

Ezt a következtetést vonták le a kutatók az anyagban, amely a nemek közötti különbséget vizsgálja fel.

A párkeresés, a nemek közötti különbségek területén számos szempontot jól ismerünk, a szakemberek mellett a nagyközönség számára is nyilvánvaló, hogy a nők és a férfiak nem ugyanazon jellemzőket keresik a potenciális partnerekben. Most egy új tanulmány eredményeit tették közzé, amelyben kifejezetten a hangra, a hanghordozásra, valamint a beszéd jellegére fókuszáltak.

A The Journal of the Acoustical Society of America oldalán [közzétett anyagban](#) arról olvashatunk, hogy a csoport tagjai (akik egyébként a University of California, Irvine, valamint a Utah Egyetem háza tájáról érkeztek) összesen 42 különböző személy bevonásával kezdték meg a munkát, az ő feladatuk az előre leírt mondatok felolvasása volt. Az így elhangzó beszédeket, pontosabban az elkészített felvételeket ezt követően önkéntesek egy másik

csoportja hallgatta meg, értékelve azokat, mégpedig kifejezetten abból a szempontból, hogy az egyes beszédek mennyire tették számukra vonzóbbá a felolvasót. A kutatás végén meglehetősen érdekes eredményeket kaptak, hiszen amíg a csoport egyik fele számára meglehetősen fontos volt a megfelelő és tiszta beszéd, addig a többiek már jóval kevésbé értékelték azt.

A korábbi hasonló kutatások nem vázoltak fel egyértelmű összefüggést a beszéd tisztasága, annak érthetősége, valamint a vonzódás között (bár az jól látszott, hogy a felolvasott szövegeket kevesebb hibával írjuk le, ha a felolvasó nőnemű), azonban a most összeállított anyag készítői azt a következtetést vonták le, hogy a nemek között bizony ebben a tekintetben is komoly eltérést találunk. Amíg ugyanis a női felolvasók között a szövegeket meghallgató férfi önkéntesek jelentős különbségeket tettek a beszéd tisztasága, annak érthetősége alapján, addig a női hallgatókat ez jóval kevésbé érdekelte. Nekik a jelek szerint az átlagnál férfiasabb, kifejezetten maskulin egyedek jönnek be, így a beszéd érthetősége sokkal kevésbé fontos – ezt persze a sajtó egy része úgy kommentálta, hogy a nők leginkább az izmos és dadogó férfiak iránt érdeklődnek, ami nyilván torzítás.

A szakemberek annyit szögeztek le, hogy mindeképpen érdemes további kutatásokat elvégezni ezen a területen, hogy tisztábban lássunk, viszont ami a szexuális partner kiválasztását illeti, a beszéd érthetősége elődeinknél is fontos szerepet játszhatott, a gyakori hibák ugyanis bizonyos betegségek

és rendellenességek jelenlétére utaltak, ami már az utódok nemzésére vonatkozó döntéseket is befolyásolhatta.

Válogatta: Berke Barnabásné

Forrás: <https://sg.hu>

A Google vezeti a brüsszeli lobbizási listát

Az összeállítást - aligha meglepő módon - az amerikai IT-óriások uralják.

A Lobbycontrol nevű szervezet és az Európai Unió Átláthatósági Nyilvántartása alapján a technológiai ágazat cégei minden más szektor (egészségügy, gyógyszeripar, pénzügy stb.) vállalatainál több pénzt adnak ki az Európai Uniónál zajló lobbitevékenységre. A Lobbycontrol által nyilvánosságra hozott jelentés alapján az 1452 regisztrált lobbista évente 97 millió eurót kap a különböző cégektől.

A lobbitevékenységre adakozók listáját a Google vezeti évi 5,75 millió euróval. A második a Facebook 5,5 millió, a harmadik a Microsoft 5,25 millió, míg a negyedik az Apple 3,5 millió euróval. De szintén többmilliós összeget fordít lobbitevékenységre a Huawei, az Amazon, az Intel, a Qualcomm, az IBM és a Vodafone. Ez a tíz társaság összesen évente 32,75 millió eurót költ ilyen célokra. Mindez nem véletlen, hiszen az EU nem csupán egy potenciálisan több százmillió ügyfeles piacot jelent a platform-üzemeltetők, a szoftverfejlesztők és a hardvergyártók, valamint a mobilszolgáltatók számára, hanem talán a legnagyobb szabályozási veszélyzóna is, ahol nem mindegy, ki, milyen viszonyban van a döntéshozókkal.

A piaci szereplők az eurómilliókból fedezik a felkért szakértők díját, a személyzet bérét, a rendezvények költségeit, az irodák bérleti kiadásait, illetve a tanácsadóknak és szellemi műhelyeknek kifizetett összegeket. Az utóbbi a Google esetében a teljes

pénz egynegyedét teszi ki. A DigitalEurope nevű egyesület éves költségvetése 1,25 millió euró és többek között a Google, a Facebook, a Microsoft, az Amazon, az Apple, a Huawei, az SAP és a Zoom érdekeit képviseli. A Lobbycontrol listáján szereplő vállalkozások közül minden ötödik székhelye található az Amerikai Egyesült Államokban, 14 százalékuké Németországban és csupán kevesebb, mint 1 százalékuké Kínában vagy Hongkongban.

Érdekesség, hogy a 2018. május 25-én hatályba lépett európai uniós általános adatvédelmi rendelettel (GDPR) kapcsolatban olyan lobbizási csata bontakozott ki, amelyet Jan Philipp Albrecht, az Európai Parlament illetékes jelentéskészítője „még soha nem látott”. A tavaly szeptemberben ismertté vált digitális szolgáltatásokra vonatkozó törvény (DSA) és a júniusban ismertetett digitális piaci törvény (DMA) esetében még annál is nagyobb lehet a lobbizás. A DSA és a DMA ügyében létrejött 270 jól dokumentált lobbitalálkozó háromnegyedén az ipari képviselői vettek részt és csak a kevesebb, mint egynegyedén voltak jelen a fogyasztóvédők, a szak-szervezetek vagy az emberi jogi szervezetek. A legtöbb találkozón szerepeltek a Google és a Facebook, míg a legkevesebben az Európai Fogyasztóvédelmi Szervezetek Szövetségének (BEUC) a képviselői. A Lobbycontrol ezért azt követelte, hogy építsék ki az Európai Unió Átláthatósági Nyilvántartását, vonatkozzanak szigorúbb szabályok a szellemi műhelyek lobbitalálkozásával kapcsolatos dokumentumok bemutatására, s legyen kiegyenlítettebb a lobbizó felek találkozóinak a száma.

Válogatta: Berke Barnabásné

Forrás: <https://sg.hu>

A Windows 11 alapértelmezett böngészőjévé tehető a Firefox

A Mozilla a saját kezébe vette a probléma megoldását.

Augusztus végén derült ki, hogy ahhoz, hogy valaki a Windows 11-ben átváltson az alapértelmezett Microsoft Edge böngészőről egy másik programra, összesen 33 lépésre van szükség. Érthető, hogy a Google, a Mozilla, az Opera és a Vivaldi készítői amiatt aggódnak, hogy sokan nem vágnak bele a dologba és inkább lemondanak a szoftvereik alkalmazásáról.

A The Verge most arról számolt be, hogy a Mozilla nem várt tovább a Microsoft fejlesztőire, hanem úgy döntött, hogy maga oldja meg a problémát és a Firefox 91-es verziója óta lehetőséget kínál arra, hogy a program egyetlen kattintással a Windows 10 és a Windows 11 alapértelmezett böngészője legyen.

A Mozilla illetékesei közölték, hogy alaposan megvizsgálták a helyzetet és ezután egy olyan funkciót integráltak a Firefoxba, amely képes kijátszani az operációs rendszer „védőfalát”. A cég azt közölte, hogy ahhoz, hogy a felhasználóknak valóban legyen böngészőválasztási lehetőségük, egy egyszerű megoldást kellett találniuk.

A Microsoft úgy reagált a hírre, hogy a biztonsági mechanizmus ilyen módon való kikerülése nem támogatott dolog és a Mozilla lépése gyakorlatilag a „rendszerbeállítások manipulálásának” tekinthető. Ugyanakkor egyelőre kérdéses, hogy a társaság tesz-e válaszlépéseket az ügyben. Mindenesetre a Windows 10-ben alkalmazott gyakorlat minden fél számára jobb lenne.

Válogatta: Berke Barnabásné

Forrás: <https://sg.hu>

Elárverezik az első smiley-t

A feltalálója szerint a jel a mosoly esszenciája.

Július elején árverezték el 5,4 millió amerikai dollárért a World Wide Web forráskódjának az első verzióját. A Sotheby's New York-i aukciósház úgynevezett nem behelyettesíthető termék (NFT) for-

májában bocsátotta árverésre a forráskód digitális változatát. Az NFT-k gyakorlatilag digitális eredetigazolások és tulajdoni lapok, amelyekkel bizonyítható egy eszköz, kép, animáció, videó vagy egyéb dolog eredetisége.

Most újabb aukcióra kerül sor, ugyanis szeptember 23-ig a Scott Fahlman által a Pittsburghi Egyetemen 1982. szeptember 19-én megalkotott „:-)” smiley-jel bocsátják szintén NFT formájában internetes árverésre. Ezt a Heritage Auctions nevű aukciós ház jelezte. A kikiáltási ár 1000 amerikai dollár.

Érdekesség, hogy Fahlman tartott a smiley-jel „inflálódásától”, ezért hamarosan javasolta azoknak a dolgoknak a megjelölését is egy külön smiley-jellel, amelyek nem viccesek. Így született meg a :-(. A Heritage Auctions rámutatott, hogy az eredeti dokumentumok közel 20 éven át eltűntnek számítottak, azokat 2002. szeptember 10-én találták meg azon első beszélgetés leiratával együtt, amelyben mind a két smiley-jel alkalmazta a szakember.

Fahlman egy esszéjében azt írta, hogy: „az :-) emotikon a mosoly desztillált, absztrakt esszenciája. Nincs nem, nincs faj, nincs kor, nincs vallás,

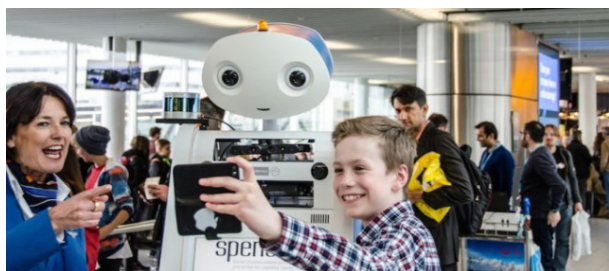
nincs politika..... Ez egyszerűen csak egy mosoly. Ez nagy előny az emodszíváltozatokkal szemben. A :-) segítségével nem kell azon vitatkoznunk, hogy hány különböző verziót kell létrehoznunk a különböző csoportok számára. Úgy néz ki, mintha mindannyian lennének.”

Válogatta: Berke Barnabásné

Forrás: <https://sg.hu>

Globális szabvánnyá válhat az európai mesterséges intelligencia törvény

Az európai döntéshozók azt remélik, hogy a jogszabály komoly hatással lesz a világon zajló projektekre.

Az Európai Bizottság áprilisban mutatta be a mesterséges intelligencia törvény tervezetét. *Thierry Breton*, az Európai Unió belső piacokért és szolgáltatásokért felelős biztosa hangsúlyozta, hogy a készülő törvény esetében nem szabad alábecsülni az Európai Unió szerepét a technológia szabályozásában és a szervezet a legfontosabb úttörő lehet a területen. Amennyiben a jogszabály kifejtheti a teljes hatását, akkor globális szabvánnyá válhat.

Bretonhoz hasonló véleményt fogalmazott meg *Roberto Viola*, az Európai Bizottság kommunikációs hálózatokért, tartalmakért és technológiáért felelős főigazgatója, aki úgy vélte, hogy a kiegyensúlyozottság a kulcselem. Számos véleményt kell meghallgatni, hogy el lehessen kerülni a szélsőségeket és a szabvány kidolgozásához minden országnak hozzá kell járulnia.

Ugyanakkor *Cédric O* digitális ügyekért felelős francia miniszter rámutatott, hogy nagyon jó lenne nem elkövetni azokat a hibákat, mint a 2018. május 25. óta hatályos európai uniós általános adatvédelmi rendelet (GDPR) esetében. Tanulni kell a GDPR-rel kapcsolatban ismertté vált problémákból és a „harmonizálásra, rugalmasságra és a kiegyensúlyozottságra” kell összpontosítani. A törvényhozóknak egyensúlyt kell találniuk a termékbiztonság szavatolása és a jogi eszközök között, valamint ezzel párhuzamosan meg kell akadályozni, hogy az előírások lelassuljon az innováció. Emellett fontos szerep jut a fogyasztóvédelemnek.

Az Európa Tanács eközben egy olyan nemzetközi megállapodáson dolgozik, amely garantálná a mesterséges intelligencia rendszerek esetében is az emberi jogokat, a jogállamiságot és a demokratikus munkavégzést. A szerződés sokkal szigorúbb szabályokat vezetne be az olyan mesterséges intelligencia rendszerek esetében, amelyek konfliktusba kerülhetnek az emberi jogokkal. Ilyen megoldások lehetnek például a biometria azonosító-technológiák.

Gregor Stojin, az Európa Tanács tevékenységét felügyelő bizottság vezetője közölte, hogy összességében kell figyelembe venniük a különböző kapcsolódó szervezetek, például az ENSZ, az ENSZ

Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) és az EU munkáját, mivel a legfelsőbb prioritássá tették a terület szabályozását és szabványosítását. Az együttműködést pedig később a megvalósítási szakaszban is folytatni kellene. *Michael O'Flaherty*, az Európai Unió Alapvető Jogok Ügynökségének (FRA) igazgatója mindezt azzal egészítette ki, hogy döntő jelentőségű, hogy az összes olyan szervezet, amely a mesterséges intelligencia emberekhez kapcsolódó alkalmazására koncentrál, „beszéljen egymással”.

Breton leszögezte, hogy bár a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), az Európa Tanács és az UNESCO javaslatai nem annyira úttörők, mint az Európai Unió által kidolgozott pontok,

de fontos, hogy az európai és a nemzetközi szabályozás kéz a kézben járjon azért, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy a mesterséges intelligencia szabályozás visszatükrözze az európai értékeket. Ráadásul a csomag kidolgozásában szorosan együttműködik az Európai Unió, az Amerikai Egyesült Államok, Japán, Kanada és Mexikó, bár a folyamatban mindegyik ország megfigyelői státuszban vesz részt. Az egyezményrel kapcsolatos hivatalos tárgyalások várhatóan 2022 májusában kezdődhetnek el.

Válogatta: *Berke Barnabásné*

Forrás: <https://sg.hu>

Kitüntetett könyvtárosok - Állami kitüntéseket és miniszteri kulturális díjakat adtak át

Március 15. alkalmából és augusztus 20., az államalapító Szent István király ünnepe alkalmából adományozott állami kitüntéseket és kulturális díjakat adtak át pénteken Budapesten, a Pesti Vigadóban

Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetést kapott:

- *Somorjai Olga*, az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tárának könyvtárosa Pauler Gyula-díjat kapott:

- *Horváth Sándor Domonkos*, a Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér igazgatója
- *Prókai Margit* főkönyvtáros, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár igazgatója.

Válogatta: *Berke Barnabásné*

Forrás: Kultura.hu, 2021. szeptember 01.

Kulturális intézmények költségvetési támogatása

Jelentős plusztámogatást kapnak a kultúrstratégiai intézmények – a tényt már korábban megírtuk, de most a rendelet is napvilágot látott. Az idén 13,5 milliárd forintot, jövőre pedig – 2023-tól az intézmények költségvetésébe beépülő jelleggel – több mint 17 milliárdot kapnak az országos jelentőségű előadó-művészeti intézmények, közgyűjtemények, amelyekkel ötéves finanszírozási szerződést is köt az állam. Az Operaház 2,5 milliárddal, *Fekete Péter* kulturális államtitkár kedvence, a Nemzeti Cirkuszművészet Központ félmilliárddal, az eddig is bőkezűen támogatott *Vidnyánszky Attila*-féle Nemzeti

Színház 288 millió forinttal lesz gazdagabb. Égető gondokat orvosol viszont a pénz a rendkívül alulf finanszírozott közgyűjteményeknél, így ott az alacsony fizetéseken is tudnak majd emelni. A Nemzeti és a Néprajzi Múzeum 2,1; a Szépművészeti Múzeum 3,7 milliárdos többletforrást kap, tőlük jócskán lemarad az Országos Széchényi Könyvtár 1,1 és a Magyar Nemzeti Levéltár 1,5 milliárd forintos forrásbővülése.

Válogatta: *Berke Barnabásné*

Forrás: HVG (30. sz.), 2021. augusztus 19.

Lakcímhez kötött mobilcsomagot vezet be a Telenor otthoni használatra

A mobilszolgáltatói szerepkörből kilépve korlátlan adatforgalmat biztosítanak a lakásokban akár havi 4990 forintért.

Peter Gažik vezérigazgató stílusosan egy budapesti lakásban jelentette be, hogy a Telenor belép az otthoni szolgáltatások területére. A szolgáltató az új, otthoni internetezésre kialakított mobilinternet tarifákat a vezetékes szolgáltatások alternatívájaként kínálja. A cégvezető elmondta, hogy ehhez rendelkezésükre áll a szükséges sávszélesség a tavaly megvásárolt további frekvenciacsomagok és az 5G szolgáltatás bővülése révén.

A középsávon, az un. mid-band spektrumon kínált szolgáltatás irányítószámhoz kötött, abban nincs hanghívási és SMS-küldési lehetőség. A Telenor számára meg kell adni a használat helyét, de már az induláskor több mint 1 millió háztartás számára elérhető országszerte. Természetesen előfordulhat, hogy - ugyanúgy, mint bármely vezetékes szolgáltatásnál - egy adott területen a mobilfedettség hiánya miatt a szolgáltatás nem vehető igénybe. A szerződéskötés után használatához nincs szükség telepítésre; egy routerbe rakott SIM-kártyáról van szó, amely bárhova rakható a lakásban.

A vállalat korlátlan adatforgalmat biztosít, természetesen a lakossági felhasználás keretei között, tehát nem célja, hogy szervereket üzemeltessenek róla. A technológiából következően a maximális letöltési sebesség 150 megabit, mely természetesen függ az adott cella leterheltségétől. Az otthoni wifi-hálózat egyszerre akár több eszközön is problémamentesen használható. Két különböző típusú asztali router közül választhatnak az ügyfelek.

A részleteket Szafonov Olga marketing osztályvezető ismertette

A Telenor tervei szerint ha a megoldás sikeres lesz, akkor később más termékeket is rá tudnak építeni. „Az a hálózatmodernizációs folyamat, amely lehetővé tette a szolgáltatás elindítását, újabb termékek megjelenésére is lehetőséget ad a jövőben. A technológia fejlődésének köszönhetően lehetővé vált mobilhálózaton is olyan szolgáltatásokat nyújtani, amelyek korábban jellemzően csak vezetékes technológián voltak elérhetők.” – mondta el Peter Gažik, a Telenor Magyarország vezérigazgatója.

A vállalat az elmúlt pénzügyi évben 5,1 százalékos növekedés mellett elérte a 191,942 milliárd forintot bevételt. A fejlesztések és a hálózat modernizációjának érdekében a Telenor tavaly és az idén összesen nettó 92,454 milliárd forintot fordított a hálózatának fejlesztéséhez szükséges frekvenciák megszerzésére. A jelenleg 75 százalékban a cseh PPF Csoport, és 25 százalékban az Antenna Hungária tulajdonában álló cég a magyar piac egyik vezető mobiltávközlési vállalatoként több mint 1300 munkavállalót foglalkoztat, és 3,1 millió előfizetője van.

Válogatta: Berke Barnabásné

Forrás: <https://sg.hu>